

γίαν φέρουσαι ἐν τῶν ἐννέα πρώτων ἐτῶν τῆς βασιλείας αὐτοῦ· οὐδεμία δὲ εἶναι προγενεστέρᾳ τοῦ τρίτου ἔτους.

Στίχος ζ'. Παῦρι. Μὴν τῶν Αἰγυπτίων, γεγραμμένος καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων ὀστράκων, τῶν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἀντωνίνου. (Corpus N° 4884 C. 4888.)

ιη. Τὴν δεκάτην ὀγδόην.

Ἀμμωνίου. Ὁ Ἀμμώνιος ὑπογράφει εἰς τὸ τέλος τοῦ ὀστράκου.

Ἴσως οἱ πρὸς τὸ τέλος τοῦ ἑβδόμου στίχου χαρακτῆρες οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν. Ἀνέγνων δὲ Παῦρι, πρῶτον μὲν διότι εἰκάζω τοῦτο ἐκ τινῶν ὀρθίων γραμμῶν, εἶτα διότι ὁ μὴν οὗτος εὐρίσκεται καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀποδείξεων δις γεγραμμένος, πρὸ τῆς τελευταίας ὑπογραφῆς καὶ μετ' αὐτήν.

Ὁ μὴν Παῦρι, Παονί καὶ Παοινί ἤρχιζε τὴν 26 Μαΐου καὶ ἔληγε τὴν 24 Ἰουνίου· ἄρα ἡ προκειμένη ἀπόδειξις ἐξεδόθη περὶ τὰς ἀρχὰς Ἰουνίου τοῦ 161 ἔτους (α). Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ Ἀντωνίνος ἀπέθανε τὴν 7 Μαρτίου 161, ἤτοι 103 περιπέου ἡμέρας πρὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ὁ ταμίης τῆς Ἐλεφαντίνης ἐχρονολόγει τὰς ἀποδείξεις αὐτοῦ, θέτων τὸ ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου. Δυσκολεύομαι νὰ παραδεχθῶ ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τριῶν μηνῶν δὲν εἶχε φθάσει εἰς Αἴγυπτον ἡ εἰδησις τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος.

Πρὸ πολλοῦ οἱ ἀρχαιολόγοι πικρῆτησαν τοιαύτας ἀντιφάσεις μεταξὺ τῆς ἐπὶ τῶν αἰγυπτίων μνημείων χρονολογίας, καὶ τῆς βεβασιωτέρας χρονολογίας τοῦ βίου τῶν αὐτοκρατόρων. Νόμισμα τοῦ αὐτοκράτορος Πρόβου, χαραχθὲν ἐν Αἰγύπτῳ, ἀναφέρει τὸ ὀγδοὺν ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀναγορευθέντος τὸ 276 καὶ ἀποθανόντος τὸ 282, μετὰ βασιλείαν ἑξ ἰσχυρῶν ἐτῶν. ἔχομεν δὲ αἰγύπτια νομίσματα τοῦ Γάλβου, φέροντα τὸ δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐνῶ ἐβασίλευσεν ἐννέα μόνον μῆνας καὶ δεκατρεῖς ἡμέρας.

Θυμὸν ὀλίγα νομίσματα τοῦ Ἀδριανοῦ, χαραχθέντα ὡσαύτως ἐν Αἰγύπτῳ, φέρουσι τὴν χρονολογίαν τοῦ 6^{ου} ἔτους τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐνῶ ἀνηγορεύθη μὲν τὴν 11 τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τοῦ 117, ἀπέθανε δὲ τὴν 10 Ἰουλίου τοῦ 138 ἔτους, ἤτοι μετὰ βασιλείαν 19 ἐτῶν καὶ τινῶν ἡμερῶν.

Πᾶσαι αὗται αἱ χρονολογικαὶ δυσκολίαι καὶ πολλαὶ ἄλλαι τοιαῦται διαλύονται, ἀμα ὡς ἐνθυμηθῶμεν ὅτι οἱ Αἰγύπτιοι ἐλογίζοντο τὰ ἔτη ἐκάστης βασιλείας, οὐχὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀνηγορεύθη ὁ ἡγεμὼν, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ μηνὸς Γῶθ, τοῦ προηγηθέντος τῆς ἀναγορεύσεως (β).

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω εὐρίσκομεν ὅτι τὸ ὀστράκον τοῦ Κ. Φίνλαιῦ·

α— Ποιεῖται μνητὴν ὑποπρακτόρων τῆς Ἀργυρικῆς Ἐλεφαντίνης, ὧν οὐδεὶς λόγος γίνεται, καθόσον ἐγὼ τοῦλάχιστον οἶδα, εἰς τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα τοιαύτης φύσεως μνημεῖα.

β— Δίδει τὸ παράδειγμα μιᾶς ἀποδείξεως πρὸς τρεῖς φορολογουμένους.

γ— Δεικνύει τρόπον ἀπαριθμήσεως τῶν εἰσπραχθέντων ποσῶν, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐπιγραφῶν.

δ— Ἀντὶ τοῦ τύπου «δὶς Παχόμψαχίς βοηθ.» περιέχει ἄλλον ὅλως νέον πρὸς ἡμᾶς.

Τοιοῦτο τὸ ἀνά χειρὸς ὀστράκον, ὅπερ βεβαίως θέλουσιν ἐρμηνεύσει εὐστοχώτερον οἱ περὶ ταῦτα δόκιμοι, ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἐνταῦθα πανομοιότυπον.

Τὸ κατ' ἐμὲ, δὲν θέλω περιορισθῆ εἰς τὸ πρῶτον τοῦτο δοκίμιον· ἀλλ' ἐπιτιδόμενος εἰς νέας ἐρεῦνας, ἀμα δὲ καὶ ὠφελούμενος ἀπὸ τῶν παρατηρήσεων ὅσας θέλει προκαλέσει ἡ παροῦσα μελέτη, θέλω ὑποβάλλει εἰς τὸ κοινὸν ἔργον ἀξιώτερον αὐτοῦ. Τὸ παράδειγμα τοῦ ἐκδότου τοῦ Corpus διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι τὰ εἶδη ταῦτα τῶν μνημείων πρέπει νὰ δημοσιεύωνται καὶ ὅταν ἡ ἀνάγνωσις δὲν ᾖ σαφῆς, καὶ ὅτι, ἀτελῶν οὐσῶν τῶν περὶ τὴν χρηματιστικὴν διαχείρισιν τῆς Αἰγύπτου ἡμετέρων γνώσεων, γίνεται καὶ ἡ ἐρμηνεῖα ἀτελής.

Οἱ ἀναγινώσκοντες τὴν Παρθώραν μνητὴν εὐρίσκουσιν ἐκ τοῦ ἀνά χειρὸς ἀξιολόγου ὑποδείγματος εἰ μὴ τι ἄλλο, τοῦλάχιστον τὸ εἶδος τῆς ταχείας γραφῆς τῶν ἀρχαίων· οἱ δὲ ἐξακολουθοῦντες τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἀρίστου συγγράμματος τοῦ Κ. Letronne, οἱ Κ. λέγω Egger καὶ Brunet de Presle, εὐρίσκουσι νέον κειμήλιον, ὅπερ ἐρμηνευόμενον ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων τούτων τῆς ἐπιστήμης, θέλει αὐξήσει τὸν πλοῦτον τῶν παρ' αὐτοῖς παρομοίων μνημείων.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 16 Ἰουλίου 1867.

ALBERT DUMONT

Μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλ. Σχολῆς.

ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΙΣ.

«Διὰ τί δὲν γράφεις πλέον Ποικίλα λαλήματα;» Ἡ ἐρώτησις αὕτη, ἐπιστελλομένη μοι ἀπὸ πολλοῦ διὰ τε ἀτμοπλοίων καὶ ταχυδρομείων, βομβεῖ ἀκάθεκτος περὶ τὰς ἀκοάς μου. Τὰ Ποικίλα λαλήματα, λέγουσιν οἱ ἐπιστέλλοντες, ἕτερον τοῦ ἀναγνώ-

(α) Αἱ ἀνωτέρω χρονολογίαι γράφονται κατὰ τὸ γρηγοριανόν.

(β) Mémoires de l'académie des Inscriptions. 1re serie C.

στας σου ως ἡ λαλιά, οὐχί, ἀπαγε! τῆς πολυστόμου χελιδόνος τοῦ Αἰλιανοῦ, ἀλλὰ τῆς λιγυφώνου ἀηδόνος τοῦ Θεοκρίτου ἦσαν μέλι ἐπὶ τῶν πικρῶν χειλέων βαθείας κύλικος· ἀμφορείς οἴνου μέλανος ἀνοσμίου· παῖδες Κύπριδος ἀνθοφόροι· ἀμβροσία ἠδὲ μάλα πνεύουσα ὑπὸ ῥίνα· λιγυπνεύοντες ὠκεανοῦ ζέφυροι ἀναψύχοντες τοὺς κεκμηκότας ἦσαν ἐνὶ λόγῳ, μετὰ τὰς ἐπιστημονικὰς πραγματείας τοῦ Κ. Σακρίπολου, τὰς ἐμβριθεῖς μελέτας τοῦ Κ. Πάλλη, τὰ περισπούδαστα Ἰταλοελληνικὰ τοῦ Κ. Ζαμπελίου, τὴν περιμάχητον Ἀλιοῦσαν τῶν Κ. Ἀναργύρου καὶ Δ. Κυριακοῦ, τὰς σοφὰς παρεκβολὰς τοῦ Κ. Σακκελίωνος, ἦσαν, γράφουσιν ἐκεῖνοι, τόπος χλοερῆς, τόπος ἀναπαύσεως, ἐνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλ' ἠδονὴ ἀτελεύτητος.»

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἔπρεπε πρὸ πολλοῦ ν' ἀπαντήσω· διότι ἀξίων παρά τῶν ἄλλων ἀποκρισὶν εἰς τὰς ἐμὰς ἐπιστολάς, καθῆκον ἔχω ν' ἀπαντῶ καὶ γὰρ εἰς τὰς στελλομένας μοι. «Ὁ σὺ μισεῖς ἐτέρω μὴ ποιεῖ.» Ἀλλὰ διὰ τί δὲν ἀπήντησα; Διὰ δύο λόγους, ὧν ὁ πρῶτος ἰδοῦ·

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔχω πολυμαθῆ φίλον, μεθ' οὗ εἶχόν ποτε συνεχῆ ἐπιστολικὴν κοινωνίαν· ἀλλὰ μίαν τῶν ἡμερῶν λαμβάνω παρ' αὐτοῦ γράμμα, περιέχον τάδε· «Διὰ τί, φίλε, καὶ σὺ κοπιᾷς μελαίνων χάρτην, καὶ ἐμὲ τιμωρεῖς καταδικάζων εἰς φρικτὴν βάσανον, εἰς τὴν ἀνάγνωσιν λέγω τῶν ἀναγνωστών θεοχαράκτων σου; Ἀκοπώτερον νὰ διπλόνης εἰς τὸ ἐξῆς λευκὸν φύλλον καὶ ἐπιγράφων ἀπλῶς νὰ μοὶ στέλλης αὐτό.» Ἐκτοτε ἔπαυσεν ἡ ἀλληλογραφία. Ἐάν λοιπὸν ἀνὴρ λόγιος, συνειθισμένος ὀπίσω εἰς τὰ ἱερογλυφικά μου, βάσανον ὠνόμασε τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν, δὲν ἦτο ἀπάνθρωπον νὰ ἐπιβάλω ἐμοῖαν ποινήν πρὸς τοὺς ἐπιστολεῖς, οἰκειότερους μάλιστα τῷ ἐμπολαίῳ ἢ τῷ λογίῳ Ἑρμῆ;

Ἰδοῦ δὲ καὶ ὁ ἕτερος τῶν δύο λόγων, ἰσχυρότερος ἔσως τοῦ πρώτου. Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Κ. Λεονάρδου, τοῦ διευθυντοῦ λέγω ἐκεῖνου τῶν ταχυδρομείων, αὐστηρότατοί εἰσι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ γραμματσοῦ νόμου. Οὐαὶ εἰς τὸ ταλαίπωρόν σου γράμμα ἂν δὲν κολλήσῃς ἀκριβῶς εἰς τὴν ῥόχιν αὐτοῦ καὶ τοῦ τελευταίου λεπτοῦ τὸ γραμματσοῦ! Τί λοιπὸν κρώζει ἡ ἀντιπολίτευσις ὅτι δὲν ἐνεργοῦνται κατὰ γράμμα οἱ νόμοι; Τούτων αὐτῶς ἐχόντων (ὁ Κοραῆς δὲν ἐπολυνοστιμεύετο τὴν φράσιν ταύτην), Κύριος οἶδε πῶσα ταχυδρομικὰ τέλη ἔπρεπε ν' ἀποτίσω ἀποκρινόμενος εἰς πάσας τὰς ἐπιστολάς. Τὸ ταμεῖον τῆς Πανδώρας, κούφον ἠδὲ ἔνεκα τῶν Κρητικῶν, θ' ἀνεκουρίζετο εἰς πόδας ἐκ κεφαλῆς. «Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ὀκτωβρίου οἱ μάγειροι αὐτῆς ἐδελέαζον τοὺς πολλοὺς λέγοντες· «Διώξατε τὸν βασιλέα καὶ θὰ ἰδῆτε

τί Παντωλοὶ θὰ καταποντίσωσι τὴν Ἑλλάδα! Αἱ λίραι, αἱ ἀγγλικαὶ, θὰ κατακυλιῶνται εἰς τοὺς δρόμους, καὶ οὐδεὶς πλέον θὰ καταδέχεται νὰ τείνῃ τὴν χεῖρα πρὸς αὐτάς· ὁ Ἕλλην μάλιστα, φύσει ὑπερήφανος, προτιμᾷ νὰ κόψῃ παρά νὰ κύψῃ τὴν κεφαλὴν πρὸς τοιοῦτο εὐτελὲς μέταλλον. Ἀντὶ χάματος μὲ λίρας θὰ γεμίσωμεν τὴν Κωπαίδα· τὰς ἀτμαμάξας, αἵτινες θὰ σχίζωσιν ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τὴν ἑλληνίδαν χώραν, θὰ θερμαίνῃ ἀντὶ βρωμερῶν γαιανθράκων χρυσὸς ἀπερθός, καὶ διὰ χρυσῶν πριόνων θὰ κοπῆ τῆς Κορίνθου ὁ ἰσθμὸς, ὅθεν ἡ Πελοπόννησος θὰ γίνῃ καθαρὰ νῆσος Μακάρων, Μακκρόνησος μετονομασθησομένη.» Αὐτὰ ἔλεγον οἱ μάγειροι· πολλοὶ ἐπίστευσαν καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδιώχθη· ἀλλὰ πρὶν ἢ φθάσωσιν αἱ λίραι, ἐδραπέτευσαν, οἱμοι! καὶ αἱ κίβδηλοι σφάντισται. Πόθεν λοιπὸν ν' ἀποτίσω τὸν ὑπέρογκον ἐκεῖνον ταχυδρομικὸν φόρον;

Ἐστοχάσθην λοιπὸν καὶ πρὸς τοὺς ἐπιστολεῖς ἠδὲ καὶ πρὸς τὸν πανδῶρειον κορβιανὴν ἡδύτερον ν' ἀποκριθῶ πρὸς πάντας διὰ μιᾶς ἀνεξόδως, ἅμα δὲ καὶ δι' εὐαναγνώστων χαρακτήρων, ἐκδίδων διὰ τοῦ τύπου εἰς φῶς τὴν ἀνά χειρας ἐπινιπτρίδα.

Τρία τινὰ μ' ἐβίασαν νὰ κηδεύσω ἐν παρατάξει καὶ πομπῇ τὰ *Ποικίλα* μου· α'—ὁ Ἀριστοφάνης, β'—αἱ Ἀθῆναι, καὶ γ'—τὸ ἐπίθετον *λαλήματα*, τὸ ὅποιον ζῶν προτοῦ ἐν παραβύστῳ καὶ γωνίᾳ, συνεμάχησε τὴν 4 Ἀπριλίου 1864 μετὰ τῶν *Ποικίλων* μου.

Ἀλλὰ τί κοινὸν *Ποικίλοις* καὶ Ἀριστοφάνη; ἀκούω βοῶντας ἀθρόως περὶ ἐμὲ τοὺς ἐρωτῶντας· Ἰδοῦ ἡ ἀπάντησις μου·

Μίαν φορὰν ν' ἕνα καιρὸν, διηγεῖται ὁ φιλόπολις ἐκεῖνος τῶν Ἀθηνῶν κωμικός, ἔζη εἰς τὰς Θῆβας εὐτελὲς τις βρωποπώλης, ἦγον γαλλιστὶ marchand de bric-à-brac, καὶ ἀγγλιστὶ dealer in old stores, ἢ ὡς ἂν ἐλέγομεν χυδαῖστὶ παλιατουαουρᾶς, ἀγωνιζόμενος νὰ πορισθῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν πωλῶν τούτα κείνα. Καὶ ἐπειδὴ αἱ Θῆβαι ἦσαν τότε πρὸς τὰς Ἀθήνας ὅ,τι σήμερον αἱ Ἀθῆναι πρὸς τὴν μητρόπολιν τῆς Μεγάλης Βρετανίας, ἀπεράσισε νὰ μεταβῇ εἰς τούτας ὅπως μετέλθῃ ἐπικερδέστερον τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ· μεταξὺ δὲ τῶν τούτων κείνων εἶχε καὶ θρυαλλίδας ἦτοι φυτίλια· διότι, ἀκμαζόντων τότε τῶν σαριστῶν, ἐγένετο μεγίστη κατανάλωσις φυτιλίων, ὡς ἐγένετο καὶ πρὸ τῆς εἰσομιδῆς τοῦ γὰρ, ὅτε τὰ φαναράκια ἔτρεχον δι' ὅλης τῆς νυκτὸς χάριν ῥαδιοουργίας. Ὁ βοιωτὸς ἐμπορίσκος, εἰ καὶ Βοιωτὸς, δὲν ἐπασχεν ἑλλειψίν κερδοσκοπικῆς εὐφροσύνης. Εἶδεν ὅτι εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ δὲν ἐπωλαγαπῶντο τὰ φαναράκια, καὶ ὅτι ἔνεκα τούτου τὰ φυτίλια δὲν εἶχον πέρασιν. Ἄν οἱ Θηβαῖοι ἠγάπων τὴν ῥαδιοουργίαν θὰ κατεδέχετο ὁ Ἐπαμεινώνδης τὸ ἀξίωμα

τῆς τελερχίας; Ἐνθυμείσθε, βέβαια τί ἦτο ἡ τελερχία; τελερχία ἦτο «ἐπιμέλεια περὶ τοὺς στενωποὺς ἐκβολῆς κοπρίων καὶ ρευμάτων ἀποτροπῆς,» τουτέστιν οὐχὶ ἀστυνομία, ἢ ὑπαστυνομία, ἢ ἀγορανομία, ἢ ὑδρονομία; πᾶσαι αὗται αἱ ὑπουργίαι θεωροῦνται σημαντικαὶ συγκρινόμεναι πρὸς ἐκείνην ἀλλὰ πολὺ κατωτέρω, ἴση πρὸς τὴν θέσιν τῶν περὶ τὴν βουλήν τῶν ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑκτῶ ζωογόνων ναμάτων. Ἐδόθη δὲ τῷ περιφανεστάτῳ ἐκείνῳ πολίτῃ τῶν Θεσίων «φθόνῳ καὶ πρὸς ὕβριν.» Ὁμολογητέον δ' ἐν παρεκβάσει ὅτι οὐδέποτε τέκνα ἐτίμησάν τοὺς πατέρας αὐτῶν ὅσον ἡμεῖς κατὰ τὴν ἀρετὴν ταῦτην. Καὶ ὅμως δὲν ἀπεποιήθη ὁ ἑνδοξὸς ἐκεῖνος στρατηγός, ἀλλ' εἰπὼν «οὐ μόνον ἀρχὴ ἄνδρα δείκνυσιν ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν ἀνὴρ, εἰς μέγα καὶ σεμνὸν ἀξίωμα παρήγαγε τὴν τελερχίαν» (α). Τί ποταπὸς καὶ ἀφιλότιμος καὶ ταπεινόφρων ἄνθρωπος ὁ Ἐπαμεινώνδας! Ποτὲ δὲν ἔπρεπε νὰ κατὰδεχθῆ θέσιν κατωτέραν ὑπουργοῦ ἢ μάλιστα αἱ Θεσβίαι εἶχον βρασιλέα, ἔπρεπε καὶ αὐτὸν νὰ διώξῃ ἵνα γίνῃ δικτάτωρ ἢ καὶ ἀρχικαγγελάριος.

Εἰς τόπον λοιπὸν μὴ ῥαδιουργοῦντα τί ἐχρησίμευον τὰ φυτίλια; Ἴδου διὰ τί μετέβη εἰς τὰς κλεινάς Ἀθήνας ὁ βοιωτὸς κερδοσκοπός. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκόσμηε τοὺς κατοίκους τοῦ σεμνοῦ τῆς Παλλάδος πτολιέθρου καὶ ἕλλητις ἀρετῆ, αὐτὴ ἐκείνη δι' ἣν ἐξυμνοῦνται ὑπὸ τοῦ ἀγοραίου τούτου διστίχου

«Ἀθηναῖοι καὶ Θεβαῖοι
καὶ κακοὶ Μιτυληναῖοι!»

διότι μόλις εἶδε τὸν ἐκ Θεσίων ἐλθόντα Ἀθηναῖός τις, καὶ διαβρῆξας τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἀνεβόησεν

«Ἐκ τῶν πολεμίων εἰσάγεις Θεβαλλίδας.»

Ἐμβρόντιτος ἔμεινεν ὁ ταλαίπωρος Βοιωτὸς! Νὰ ἔλθῃ ἵνα πωλήσῃ φυτίλια καὶ νὰ λέγῃσιν αὐτὸν πολεμίων ἀπόστολον, κατὰσκαπον! Οὐτε τὸ στόμα ν' ἀνοίξῃ ἐδυνήθη. Κατὰ κλήν ὅμως μοῖραν τυχῶν ἐκεῖ ἄλλος Ἀθηναῖος, ἀλλ' ἀγαθός, ἐκ τῶν Μετοίκων, «τί φλυαρεῖς; εἶπε πρὸς τὸν κκκόν, πῶς θὰ βλάψωσιν οἱ ἐχθροὶ τὰς Ἀθήνας; στέλλοντες φυτίλια;

«Ἐπειτα φαίρεις θῆτα διὰ Θεβαλλίδας.»

— Σὺ φλυαρεῖς, ἀντέκραζεν ὁ ἔχων τὸ βλέπον ἀπτικόν· ἐν μόνον φυτίλι ἀρκεῖ νὰ κατακλύσῃ ὄλοκληρον τὸν ναύσταθμον.

(α) Ταῦτα διηγούμενος ὁ Πλούταρχος (Πολ. παραγ. XV σελ. 74. Ἐκδ. Κοραῆ) προστίθεται ἀξιωμακρότερον παρατήρησιν, τὴν εἶπεν· «Πολιτεῖας δὲ, οἱ μὲν εἰς ἅπαν ἐνδύονται μέρος, ὡς περὶ ὁ Κλέων, οὐδεμίαν ἀξιοῦντες εἰς δόξαν ἀπολείπεσθαι φροντίδας οὐδ' ἐπιμελείας τὴν ἀγαθὴν πολιτεάν.» Ποῦ σήμερον τοιοῦτος ἀγαθὸς πολίτης; Καὶ οἱ γραφίσκοι ἀφορῶσιν εἰς τὰς ἀνωτάτας ἀρχάς, καὶ τὰ δεσκαλέκια εἰς τὰς εἴρας τοῦ πανεπιστημίου.

«Αὕτη γὰρ ἐμπρήσειεν ἂν τὸ νεώριον.»

Καὶ ὁ ἀγαθὸς ἀγκυακτῆσας ἐπεφώνησε

«Νεώριον, Θεβαλλίς! . . . τίτι τρόπῳ;»

Ἀπαράλλακτα ἔπαθον καὶ ἐγώ. Γράφω Παικίλια ὅπως τέρψω, καὶ μοι λέγουσι· «τὰ Παικίλια σου εἶναι Θεβαλλίδες, πυρπολικά τοῦ Κανάρη· τὸ Η, τὸ Μ, τὸ Ξ σου ἔχουσιν ἐδόντας καὶ δάκνουσιν, αἰνίττονται τὴν δεῖνα καὶ τὴν δεῖνα. Μάτην, ἐκστατικὸς μὲν ὡς ὁ Βοιωτὸς, τολμηρότερος ὅμως δὲν περιμένω ἄλλον νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ ἐμοῦ· μάτην φέρω εἰς μαρτυρίαν τὰ ποικιλικὰ προηγούμενά μου· ἡ φωνή μου, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ φέρεις, ἀποκρίνεται, Θεβαλλίδας σκοπῶν νὰ κατακλύσῃ τὰ φαλάγγια (α). Τὸ Μ αἰνίττεται τὴν Μαρίαν, τὸ Κ τὴν Κατακρίαν, τὸ Π τὴν Παναγιώταν.—Καὶ τὸ Ξ;—Τὸ Ξ . . . τὸ Ξ . . .; αὐτὸ ἴσια ἴσια ἔχει ὄξει; καὶ ὡμοφάγους τοὺς χαυλιόδοντας· τὸν Ξευέριον.—Ἄλλ' ὁ Ξευέριος εἶναι ἀρσενικὸς καὶ δὲν φορεῖ φαλάγγιον.—Ἀδιάφορον· θὰ φορέσωσι καὶ οἱ ἄββενες· τὸ νομοσχέδιον κατηρτίσθη καὶ τὸν Νοέμβριον ὑποβάλλεται εἰς τὴν βουλήν.

Τί ν' ἀντιτάξω εἰς τὰ ἀκαταμάχητα ταῦτα ἐπιχειρήματα;

Νέος ὢν ἔπρεπε νὰ εἶμαι πάνσοφος, πανεπιστήμων καὶ ἐξαιρετικῶς πολύπειρος· ἀλλὰ τί πταίω ἀμοιρῶν πάντων τούτων τῶν ἐπιθέτων; Ὁ μακαρίτης πατήρ μου, γέρον, στρυφνὸς καὶ πικρόχολος, «ἂν θέλῃς, ἔλεγέ μοι συνεχῶς, ἂν θέλῃς, τέκνον μου, νὰ γίνῃς κάτι τί, μιμήθητι τὸν Ἡράκλειτον, ὅστις «νέος ὢν πάντων γέγονε σοφώτερος ὅτι ἤδει ἐκυτὸν μηδὲν εἰδότε.» Αὐτὰ τὰ μωρολογήματα τοῦ πατρός μου μὲ ἀφῆκαν στραβόν, ἀνίκανον νὰ μοιράσω δύο γαιδάρων ἄχυρα. Κατέφυγον λοιπὸν εἰς τὸ σῆθηές μου καταφύγιον, εἰς τὸν Εὐριπίδην.

Ὁ Εὐριπίδης εἶναι ὁ προσφιλέστατός μοι ποιητής, οὐχὶ διὰ τὴν τέχνην· διότι τοιαύτην ἂν ἤθελον θ' ἀνεζήτητον εἰς τὸν Σοφοκλέα· ἀλλὰ διὰ τὰς ἠθικὰς ἀρχάς (ἐξαιρουμένων τῶν περὶ γυναικῶν) τὰς ὁποίας ἐδίδαξε δι' ἐπαγωγωτάτων στίχων ἀπὸ τῆς σκηνῆς. Κατέφυγον λοιπὸν εἰς τὸν σκηνικόν μου φιλόσοφον, διηγήθη ἐπιπόνως τὰ διατρέξαντα καὶ παρεκάλεσάν αὐτὸν μετὰ δακρύων νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειάν μου.

— Τί ἀνόητος! ἀνεφώνησεν ἀφοῦ μὲ ἤκουσε. Καὶ κλαίεις ἀντὶ νὰ χαίρῃς;

— Νὰ χαίρω!

— Ἐννοεῖται. Τόσῳ νέος καὶ νὰ τύχῃς ὑπομνηματιστῶν! Ὀλίγον ἔτι καὶ θ' ἀξιώθῃς καὶ Εὐσταθίου.

— Τοιαύτην φιλοδοξίαν, ἀπεκρίθη, δὲν ἔχω. Δὲν εἶπες, νομίζω, ἡ σοφολογιότης σου ὅτι «νέος φιλοδοξῶν πρῶτος πονηρία;»

(α) Φαλάγγια ὠνόμασέ τις τὰς κρινολίνας.

— Τοιαῦτα ληρήματα δὲν λέγει, κύριε, ἡ σοφολογιότης μου· σ' ἐπιβουλεύει ἡ μνήμη σου.

— Ὅπωςδὴποτε, τί ποιητέον;

— Τὸ τί ποιητέον εὐκολώτατον· λάβε τὴν Ἀνδρομάχην μου, καὶ καθὼς ἐκεῖ, τὸν αὐτὸν τρόπον κόλλησον καὶ σὺ εἰς τὸ ἐπίθετον *Ποικίλα* τὸ οὐσιαστικὸν *λαλήματα*.

— Καὶ τί ἐκ τούτου;

— Ἀποιήτικον κεφάλι! οὕτω θὰ σὲ ὠνόμαζεν ὁ συντεχνίτης μου Ἰακωβάκης Ρίζος ἂν ἦτο παρών. Ἐτελείωσες τὰ μαθήματα τοῦ Γυμνασίου καὶ δὲν ἔμαθες τί σημαίνουνσι τὸ *λαλώ* καὶ τὸ *λάλημα*;

— Τί;

— Ὅτι καὶ ὁ *παλιανουράς* τοῦ Ἀριστοφάνους *Λαλώ* σημαίνει τὸ λέγω ἀναμιξ, φύρδην μίγδην, σὰν τῆς γρηῆς τὰ *μαλλιά*, ἄνευ εἰρμού καὶ σκοποῦ ὅ,τι καταβῆ εἰς τὴν κεφαλὴν μου·

«*Περὶ Ἀθηῶν, περὶ φακῆς*

»*περὶ Λακεδαιμονίων, περὶ σκόμβρων νέων,*

»*περὶ σοῦ, περὶ ἐμοῦ, περὶ ἀπάντων πραγμάτων,*»

de omnibus rebus et quibusdam alijs. (Ὁ Εὐριπίδης ἐσπούδασε καὶ τὴν λατινικὴν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.) Δὲν ἐνθυμῆσαι καὶ τὸν Πλάτωνα ὅστις ἔλεγεν, ἐλησμόνησα διὰ τίνος, ὅτι «λαλοῦσι μὲν οὐ φράζουσι δέ;» Ἄγνωεῖς ὅτι καὶ οἱ Γάλλοι ἐρμηνεύουσι τὰ ποικίλα λαλήματά μου διὰ τοῦ *babilages sur divers sujets*;

— Καὶ φρονεῖς ὅτι τὰ *λαλήματα* δὲν θὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς νέας παρερμηνείας;

— Θὰ ἦτο παράδοξον ἂν δὲν ἐγίνετο ὅ,τι λέγεις. Ὁ φίλος μου κύρ Ἐπίκτητος ἀξιοῖ ὅτι «πᾶν πρᾶγμα δύο ἔχει λαβὰς, τὴν μὲν φορητὴν, τὴν δὲ ἀφόρητον.» Καλὸν βεβαίως, καὶ γενναῖον, καὶ μεγαλοπρεπὲς, καὶ εὐγενοῦς ψυχῆς ἴδιον θὰ ἦτο ἂν οἱ σχολιασταὶ σου ἐλάμβανον τὴν φορητὴν, ἦτις, ὡς λέγεις, εἶναι καὶ ἡ ἀρετή· ἀλλὰ μὴ λησμόνει ὅτι μία τῶν πολλῶν ἐλευθεριῶν τὰς ὁποίας κατεκτήσατε τὸν Ὀκτώβριον εἶναι καὶ ἡ ἐλευθερία, νὰ φορτόνη ὁ εἰς εἰς τὴν βίχην τοῦ ἄλλου τὰ ἴδια ἐλαττώματα.

Ἰπήκουσα λοιπὸν τὸν διδάσκαλόν μου καὶ σπεύσας ἐτύπωσα κεφαλαίους γράμματα πλησίον τοῦ *Ποικίλα* τὸ *λαλήματα*. Ἀλλὰ φεῦ! πολὺ δὲν παρῆλθε καὶ πάλιν πλοῖα καὶ δίκτυα· καὶ βόμβοι καὶ κρωγμοὶ καὶ φωνοκοπήματα περὶ ἐμέ. «Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν! ἰδοὺ ἐκ νέου Μ καὶ Κ καὶ Ο καὶ Λ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἀλφαβήτου στοιχεῖα.» Καὶ με ἀπάγουσιν ἀπὸ τοῦ Ἄννα εἰς τοῦ Καϊάφα, καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὸ Πραξιῶριον.

— Διδάσκαλε, ἀνακράζω ὀδυρόμενος πρὸς τὸν Εὐριπίδην, διδάσκαλε, οὔτε τὰ λαλήματά σου με ὠφέλησαν. Εἰς μάτην ἐπικαλοῦμαι τὸ παράδειγμά σου· οὐδεὶς με ἀκούει· διίσχυρίζονται ὅτι ἐξαναμω-

ράνθης. Ἐπέρασσε, λέγουσιν, ἡ μόδα καθ' ἣν ὁ νοῦς «παλαιούμενος ἀνήθα» σήμερον, προσθέτουσιν, ἀπ' ἐναντίας νερουλιάζει.

Καὶ ὁ Εὐριπίδης ὑπομειδιάσας μετὰ σοβαρότητος ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς ἔκειντο ἀτάκτως μεγάλα καὶ μικρὰ βιβλία, καὶ ἀνοίξας ἐν τούτων, ἀνάγνωθι μεγαλοφώνως εἶπε τὴν σελίδα ταύτην· ἐγὼ δὲ ὑπακούσας ἀνέγνων τὰ ἐξῆς·

«Σώζεται εἰς τὸ ἔθνος μας μία φυλλάδα· χάριν σεμνοπρεπείας δὲν ἀναφέρω τὸν τίτλον τῆς· αὕτη ἡ φυλλάδα διηγείται ὅτι τρεῖς ἐταξείδευαν εἰς πλοῖον· τὸ ταξείδι, ὡς φαίνεται, ἦτον ἀπὸ τὴν ὠραίαν Κωνσταντινούπολιν εἰς τὸ ἀσιατικὸν ἀκρογιάλι· οἱ δύο εἶδαν εἰς μία παλαιὰ πρᾶξιν τοῦ τρίτου ἕνα ἐγκλημα φοβερόν· ἐγκλημα διὰ τοῦ ὁποίου ὑπωπτεύοντο κινδύνους καὶ πνιγμὸν εἰς τόσον σύντομον ταξείδι· ὁ ἕνας τῶν δύο ἔγεινε κατήγορος καὶ ὁ ἄλλος δικαστής, καὶ ὁ κατήγορος ἀνεθυμίζωντας τὴν πρᾶξιν τοῦ κηκούργου συντρόφου, ἰδοὺ ἔλεγεν ἐξ αἰτίας σου θὰ χαθοῦμεν· ἡ μαύρη θάλασσα θὰ μᾶς χύσῃ ὄλους τῆς τοὺς ἀνέμους· δὲν θὰ μᾶς κλείσουν τὰ μάτια οἱ φίλοι· ἀλλὰ θὰ μᾶς φάγουν τὰ ψάρια. Θέλετε νὰ μάθετε, Κύριοι, ποῖον ἦτον τὸ φοβερόν ἐγκλημα τοῦ ἀθωοτάτου τούτου συντρόφου; μὲν φορὰ τρώγοντας μαρουλόφυλλα δὲν ἔβαλε ξύδι!

Ὁ ἐγκαλούμενος ἔχασκεν ὡσὰν μαγκούφης ἀκούωντας, καὶ δὲν ἐχώραγεν εἰς τὸν νοῦν του, πῶς, διὰ τί δὲν ἔβαλεν ἀρτιμὴν εἰς τὰ μαρούλια, ἐμελλε νὰ χαθοῦν· καὶ πότε; ὅταν καθαρωτάτη ἡμέρα ἐφώτιζε τὸ κατάσταινο καὶ τὰ ἀηδόνια τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης ἔσμιγον ταῖς φωναῖς τῶν μελωδικώτατα. Μ' ὄλα ταῦτα ἠθέλησε καὶ ν' ἀπολογηθῆ· ἀλλὰ ὁ δικαστής προπέρνωντας καὶ τὸν κατήγορον ἔλεγε, στρεφόμενος πρὸς τὸν ἐγκαλούμενον, ὅτι ὑπάρχουν μερικὰ παλιόγραφα εἰς τὴν σαβοῦραν τὰ ὁποῖα ἀποδείχνουν τὴν ἐνοχὴν του» (α).

— Καὶ τί σημαίνει αὐτό; ἠρώτησα μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν.

— Σημαίνει ὅτι καὶ σὺ ἔφαγες μαρουλόφυλλα χωρὶς ξύδι, καὶ τοὺς ἐσκανδάλισες. — Ἐξεκαρδίσθην γελῶν· καὶ ἐνθυμηθεῖς τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἰπόντος· «οὐ μὴ φάγω κρέας εἰς τὸν αἰῶνα ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω,» ἀπέπεμψα τὸν παρενοχλοῦντα με τυπογράφον δι' ἀπαιτήσεως *Ποικίλων*, εἰπὼν· «οὐ μὴ φάγω μαρουλόφυλλα εἰς τὸν αἰῶνα ἵνα μὴ δώσω ἀφορμὴν εἰς νέας εὐφρεῖς ἐρμηνείας.»

Ἰδοὺ ἡ ἀπάντησίς μου, ἀπάντησις *identique*, κατὰ τοὺς διπλωμάτας, πρὸς πάντας συγχρόνως τοὺς ἐρωτήσαντάς με διὰ τί ἐπκυσσα γράφων *Ποικίλα λαλήματα*. E.

(α) Γεωργίου Τερτσέτου ἀπολογία κλ. σελ. 36.